

Säkerhetsrelaterade händelser säsongen 2009/10

Rapport från SSSK:s säkerhetsgrupp

Säsongen 2009/10 präglades av långvarig kyla som gav stor isutbredning. Men mycket snöande begränsade åkmöjligheterna. I närområdet blev säsongen kort och antalet genomförda turer var betydligt färre än normalt. Andelen saltsturer var dock ovanligt stor. I Stockholms södra skärgård och i Sörmlandsskärgården kunde fler turer än normalt genomföras. På längre håll gjordes flera ovanliga privatturer på Västkusten, Väneren och Vättern där isutbredningen stundtals var stor.

Tre deltagare på en privattur i Vålaröskärgården hamnade på ett isflak som började driva till havs. De fick rädda sig genom att simma tillbaka till fast is. Flera SSSK-grupper hade tidigare på dagen åkt över den is som senare drev iväg. Isdrift är en mycket påtaglig risk på saltvatten utanför skyddande öar. På Vätterns och Vänerens fria ytor är också risken för isdrift stor.

Under säsongen inträffade 19 helplurr under utfärder med SSSK. Det motsvarar 7,7 plurr per 1000 deltagare, vilket är något färre än genomsnittet för de senaste sju säsongerna då säkerhetsgruppen verkat. Sju skador har noterats, varav tre allvarliga. Sex avvikelserapporter har lämnats under säsongen.

Ett massplurr med 3 plurrade inträffade i Vålaröskärgården i sträng kyla i en grupp 2. Räddningen blev dessbättre tämligen okomplicerad. Ett för litet avstånd mellan ledare och grupp var troligen orsaken till att så många hamnade i vattnet samtidigt.

Över lag har grupperna god färdighet och utrustning för att klara plurrningar. De flesta plurrningar blir därför odramatiska. Vissa situationer kan dock bli mer allvarliga.

Till dessa hör:

- Massplurr där många plurrar samtidigt. Detta är extra farligt i små grupper med få deltagare.
- Plurr långt ut på svag is, eller smala isbryggor, där omgivande is kan vara för svag för att enkelt ta sig upp på.
- Is som kan brytas upp eller börja driva pga. vind, strömmar eller vågor.
- Våris som snabbt kan tappa styrka av solstrålning och stigande dagstemperatur.

Säkerhetsgruppen har bestått av Gunilla Barrskog, Thure Björck, Johan Porsby (sammankallande) och Caroline Svedberg Wibling.

Stockholm, den 10 oktober 2010

Plurr under utfärder med SSSK säsongen 2009/10

Endast helplurr och ordinarie turer med grupp I – V, E65, U39 samt flaggturer.

Datum	Typ av is	Åkgrupp	Antal plurrare	Typ av plurr	Ev. anmärkning
December					
20	söt	I	1#	TP	Släppråk
20	söt	U39	1#	TP	
30	söt	III	1#	TP	Vass
Januari					
6	salt	II	3	GF	Isgräns under snö
10	salt	III	1	TP	
13	salt	III	1#	TP	
13	salt	IV	2	TP	Vindbrunn
16	salt	III	2 α	TP	Isgräns
16	salt	IV	1	TP	
17	salt	II	1	TP	
24	salt	II	2#	TP	
27	salt	II	2#	TP	

Ledaren plurrade

α Avvikelse rapport lämnad

Typ av is: **söt** alternativt **salt**

Typ av plurr: **TP = Trivialt plurr** (t.ex. råk, landlöshet, mkt nära land i övrigt, vindbrunn med närhet till fast kant), **PPP = Potentiellt problematiskt plurr** (t.ex. tunn is, våris, uppsprickande is, massplurr) alternativt **GF = Gränsfall**.

Eventuell anmärkning: T.ex. uppgift om istjocklek, ledarens speciella noteringar.

Kommentar:

Som synes var säsongen kort. Att många plurr skedde på saltis beror troligen på att många av turerna gjordes på skärgårdsis. Ett massplurr (3 eller flera plurrade) inträffade den 6 januari 2010. Vi har klassat det som gränsfall och inte som brukligt som potentiellt problematiskt plurr, då räddningen var tämligen okomplicerad. Större avstånd till ledaren hade dock troligen avvärijt plurrningen.

De snabbare grupperna I och II har som vanligt betydligt fler plurrningar per deltagare än genomsnittet, drygt 25 plurr per 1000 deltagare, vilket är mer än tre gånger genomsnittet på SSSK:s turer. Glädjande uppvisar grupp V och E65 inga plurrningar.

En stor del av plurrningarna beror troligen på att många turer gjordes på snötäckta nyisar.

Analys av plurr under säsongerna 2003/04 – 2009/10

Säkerhetsgruppen i SSSK har årligen sammanställt rapporter över säkerhetsrelaterade händelser sedan säsongen 2003/04. Statistik från sex säsonger har gett oss en relativt god bild av de risker som förekommer på turerna. Komplikationerna vid allvarliga händelser är dock ofta unika, varför ett förebyggande säkerhetsarbete inte bara kan utgå från inträffade händelser, utan en viss fantasi måste användas för att bedöma vad som möjligen kan inträffa.

Plurrfrekvens per säsong (2003/04 – 2009/10)

Säsong	Plurr ¹	Deltagare ²	Turer ²	Plurr per 1000 deltagare	Allvarliga incidenter ³
2003-2004	69	7109	463	9.7	3
2004-2005	70	6316	534	11.1	2
2005-2006	41	5247	434	7.8	3
2006-2007	39	3353	283	11.6	2
2007-2008	13	2858	266	4.5	0
2008-2009	41	6005	484	6.8	4
2009-2010	19	2454	199	7.7	0
Medel	42	4763	380	8.8	2,0

Antal plurr per deltagare var i år ungefär lika med genomsnittet för de sju senaste säsongerna.

¹ Uppgifterna om antalet plurr är tagna från säkerhetsgruppens årsrapporter, men enbart plurr från grupperna I – V, U39, E65 samt flaggturer är medräknade. (välkommenturer, iskurser, ledarutfärder samt seglingar är ej medräknade.)

² Uppgifterna om antalet turer och deltagare per säsong är tagna från färdrapportdatabasen på Skridskonätet. Endast SSSK-turer i grupperna I – V, U39, E65 samt flaggturer är medräknade. Uppgifterna i färdrapportdatabasen är ej granskade och inte helt tillförlitliga. De bedöms ändå ge en relativt god bild av antal turer och åkare per säsong.

³ Antal allvarliga incidenter oberoende av antal plurr vid incidenten. Som allvarliga incidenter har räknats de plurr som i säsongrapporterna klassificerats som potentiellt problematiska samt tre händelser säsongen 2005/06 då ingen klassificering gjordes. Endast SSSK-turer i grupperna I – V, U39, E65 samt flaggturer är medräknade.

Skador under utfärder med SSSK säsongen 2009/10

Skador i ordinarie turer med grupp I – V, E65, U39 samt flaggturer.

Datum	Grupp	Typ av skada	Is	Kön ålder	#, ♂, S	Övrigt
Januari						
2	III	Huvudskada samt uppskuret smalben av skridsko	Snötäckt is med många isgränser	Man	♂S	Fallskada
2	IV	Armbrott och skadat ögonbryn	Snötäckt is med många isgränser	Man 60+	♂S	Fall pga begynnande trötthet?
10	E65	Rispad näsa och haka	Sträva snötäckta isar			
16	II	Muskelbristning	Djup snö	Man	♂	
16	V	Ansiktsskada, sprucken läpp	Snötäckt saltis			
23	IV	Stukad fot	Drevad snö			Fall i snödriva
Mars						
10	IV	Överarmsbrott		Man 47	♂S	

Ledaren skadad
♂ Avvikelse rapport
S Sjukvård sökts

Skador

Sju skador har noterats under säsongen. Tre av dessa bör kategoriseras som allvarliga; två armfrakturer och en kraftig skärskada i smalben från skridsko. En muskelbristning medförde att en deltagare fick avbryta turen. Många av skadorna har orsakats av hinder på isen dolda under snö.

Tyvärr är det ibland väl knapphändiga uppgifter i färdrapporter och avvikelserapporter för att de ska kunna hjälpa oss fram till insikter om åtgärder som kan bidra till att förebygga nya skador.